

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 69/18
Liuksemburgas, 2018 m. gegužės 29 d.

Sprendimas byloje C-426/16
Liga van Moskeeën en Islamitische Organisaties Provincie Antwerpen VZW
ir kt. / Vlaams Gewest

Teisingumo Teismas patvirtina, kad ritualinis skerdimas be apsvaiginimo gali būti atliekamas tik patvirtintoje skerdykloje

Šis įpareigojimas nepažeidžia religijos laisvės, nes juo siekiama tik organizuoti ir reglamentuoti naudojimąsi teise atlikti ritualinį skerdimą, atsižvelgiant į esmines normas dėl gyvūnų gerovės apsaugos ir gyvūnų mėsos vartotojų sveikatos apsaugos

Musulmonų Aukos šventė švenčiama kasmet ir trunka tris dienas. Daugelis praktikuojančių musulmonų laiko savo religine pareiga geriausia pirmąją šios šventės dieną paskersti arba duoti paskersti kokį nors gyvūną, kurio vieną mėsos dalį paskui vartoja šeima, o kita dalis išdalijama neturtingiesiems, kaimynams ir tolimesniems giminaičiams. Dauguma Belgijos musulmonų sutartinai laikosi požiūrio, kurį yra išreiškusi Belgijos musulmonų aukščiausiojo komiteto Teologų taryba, kad ritualinis skerdimas turi būti atliekamas be apsvaiginimo ir atsižvelgiant į kitus reikalavimus, nustatytus apeigoms atlikti.

Nuo 1998 m. Belgijos teisės aktuose buvo nustatyta, kad skerdimai, būtini religinėms apeigoms atlikti, gali būti atliekami tik patvirtintose skerdyklose arba laikinose skerdimo vietose. Taigi kompetentingas ministras kiekvienais metais išduodavo leidimus laikinoms skerdimo vietoms, kuriose, kaip ir patvirtintose skerdyklose, per musulmonų Aukos šventę galima atlikti ritualinius skerdimus, taip padidinant pajėgumą, kurio nepakanka patvirtintose skerdyklose dėl tuo laikotarpiu padidėjusios paklausos.

2014 m. už gyvūnų gerovę atsakingas Flandrijos ministras pranešė, kad nebeišduos leidimų dėl laikinų skerdimo vietų, nes tokie leidimai prieštarauja Sąjungos teisei, pirmiausia 2009 m. reglamento dėl žuomų gyvūnų apsaugos¹ nuostatoms. Taigi nuo 2015 m. visi gyvūnų skerdimai be apsvaiginimo, net vykdomi per musulmonų Aukos šventę, turi būti atliekami tik patvirtintose skerdyklose. Šiomis aplinkybėmis įvairios musulmonų asociacijos ir skėtinės mečečių organizacijos 2016 m. pareiškė ieškinį Flandrijos regionui. Jos pirmiausia ginčijo tam tikrų reglamento nuostatų² galiojimą atsižvelgiant į religijos laisvę³.

Šios dienos sprendime Teisingumo Teismas visų pirma patikslina, kad ritualinis skerdimas patenka į sąvoką „religinės apeigos“, kaip ji suprantama pagal reglamentą. Todėl jam taikoma religijos laisvė, užtikrinama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją. Galimi teologiniai skirtumai šiuo klausimu negali savaime paneigti, kad toks skerdimas yra „religinės apeigos“.

Teisingumo Teismas taip pat nagrinėja, ar reglamentu ribojama religijos laisvė. Jis primena, kad pagal bendrąjį principą Sąjungoje gyvūnai žudomi tik apsvaiginus. Ritualinis skerdimas be apsvaiginimo leidžiamas taikant nukrypti leidžiančią nuostatą, su sąlyga, kad toks skerdimas

¹ 2009 m. rugsėjo 24 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1099/2009 dėl žuomų gyvūnų apsaugos (OL L 303, 2009, p. 1).

² Turima omenyje Reglamento Nr. 1099/2009 4 straipsnio 4 dalis, siejama su šio reglamento 2 straipsnio k punktu.

³ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 10 straipsnis ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 9 straipsnis.

atliekamas skerdykloje, patvirtintoje nacionalinės valdžios institucijų ir atitinkančioje techninius statybos, išdėstymo ir įrangos reikalavimus (šie reikalavimai įtvirtinti kitame Sąjungos reglamente⁴).

Teisingumo Teismas nurodo, kad pagal šią nukrypti leidžiančią nuostatą nedraudžiama Sąjungoje atlikti ritualinio skerdimo; priešingai, joje sukonkretinamas Sąjungos teisės aktų leidėjo įsipareigojimas leisti skersti gyvūnus be apsvaiginimo, siekiant veiksmingai gerbti religijos laisvę, visų pirma praktikuojančių musulmonų religijos laisvę per Aukos šventę.

Taigi numatant pareigą atlikti ritualinį skerdimą patvirtintoje skerdykloje siekiama tik organizuoti ir techniniu aspektu reglamentuoti naudojimąsi teise skersti be apsvaiginimo religiniais tikslais. Toks techninis reglamentavimas savaime neriboja praktikuojančių musulmonų religijos laisvės.

Iš tiesų ritualinis skerdimas turi atitikti tuos pačius techninius reikalavimus, kurie iš principo taikomi bet kuriam gyvūnų skerdimui Sąjungoje, kad ir koks būtų taikomas metodas.

Be to, Sąjungos teisės aktų leidėjas suderino tam tikrų skerdimo metodų, būtinų religinėms apeigoms atlikti, paisymą ir Sąjungos reglamentuose įtvirtintų esminių normų dėl gyvūnų gerovės apsaugos juos žudant ir gyvūnų mėsos vartotojų sveikatos apsaugos laikymąsi.

Galiausiai Teisingumo Teismas nagrinėja argumentus, kad Flandrijos regione esančių patvirtintų skerdyklų, atitinkančių reglamento reikalavimus, pajėgumo nepakanka per Aukos šventę padidėjusiai chalalinės mėsos paklausai patenkinti.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas primena, kad Sąjungos teisės akto galiojimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į faktines ir teisines aplinkybes, buvusias akto priėmimo metu, ir neturi priklausyti nuo konkretaus atvejo aplinkybių. Iš tiesų Belgijos teismo nurodytos problemos kyla tik nedaugelyje Flandrijos regiono savivaldybių. Todėl šios problemos negali būti laikomos neatsiejamai susijusiomis su tuo, kad įtvirtinta taisyklė taikoma visoje Sąjungoje. Tokia periodiškai pasikartojanti skerdimo pajėgumų problema vienos valstybės narės regione, susijusi su kelias dienas padidėjusia ritualinio skerdimo pakausa dėl Aukos šventės, yra vidaus aplinkybių, negalinčių paveikti reglamento galiojimo, pasekmė.

Teisingumo Teismas daro išvadą, kad išnagrinėjus bylą nenustatyta nieko, kas galėtų paveikti reglamento galiojimą atsižvelgiant į religijos laisvę, garantuojamą Chartijoje.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106

---

⁴ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 853/2004, nustatantis konkrečius gyvūninės kilmės maisto produktų higienos reikalavimus (OL L 139, 2004, p. 55; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 45 t., p. 14).